

ומתריצין: קסבר עולא, שמה שאמרה המשנה "צריך לעשות לו דמים" — הוא מדבריהם, מדרבנן בלבד, וכל דבר שהוא דרבנן — אקילו בה רבנן, הלכך סובר, שאם בתחלה שמו אותו שלשה — מתקבלת שומתן, ואף אם יתברר שהפחיתו משויו אינו צריך להשלים את האונאה.

מתנתין:

שנינו במשנה הקודמת מספר לשונות המועילות לגבי תמורה. ומשנתנו ממשיכה לדון בלשונות של תמורה ושל הקדש בתחילת קדושה.

אמר "הרי זו תחת עולה", או שאמר "הרי זו תחת הטאת", ולא אמר עולה "זו" או חטאת "זו", לא אמר כלום.⁽¹⁴⁶⁾ אבל אם אמר "הרי זו תחת הטאת זו",⁽¹⁴⁷⁾ ו"תחת עולה זו", וחטאת או עולה עומדת לפניו, או שאמר

אמורים שמאה הם כתרי, כמו שנים, ותרי כמאה — רק לענין עדות, שאם שני עדים מכחישי⁽¹⁴²⁾ מאה עדים — אין שום עדיפות להמאה, ודין עדות זו כהכחשת שנים כנגד שנים. אבל לענין אומדנא, דבר הצריך שומא והערכה — דברי הכל⁽¹⁴³⁾ בתר רוב דעות אזלינן, ושומת הרוב מתקבלת. ואיך אמר עולא שאם ההקדש נישום בשלשה לא יחזיר הדמים בשומת מאה בני אדם?

ותו, ועוד קשה: ולא דוקא אם באו מאה, אלא אפילו⁽¹⁴⁴⁾ תלתא ותלתא, שבתחילה שמו אותו שלשה ובאו שלשה אחרים ואמרו שומא אחרת יותר משומת הראשונים — וכי לא אזלינן בתר בתרא וכי לא תתקבל שומת האחרונים! ואף על גב שאין כאן רוב דעות וספק השקול הוא, מכל מקום — יד⁽¹⁴⁵⁾ הקדש על העליונה, ותתקבל שומת האחרונים שהיא לריווחת ההקדש?

ומיוחד", שאפילו אם עומדת לפניו לא אמר כלום, היות ואינו "מיוחד".

[ויתכן לומר שאפילו למאן דאמר "ידים שאינן מוכיחות הוי ידים" — בתמורה לא הוי ידים, מגזירת הכתוב].

אבל בפירוש רבינו גרשום כתב: ואין לו עדיין לא חטאת ולא עולה. משמע שאם יש לפניו חטאת ועולה — חלה התמורה אף על פי שלא אמר "זו". [ויתכן שחסרים כמה מילים ברבינו גרשום ודבריו נסובים על המשך המשנה].

147. בעצם הלשון שהיא מועילה לענין תמורה — אין כאן שום חידוש, וכבר אמרה כן המשנה הקודמת, אלא החידוש הוא שצריך שתהיה בהמת ההקדש לפניו או בביתו. תוס' יום טוב.

142. ולא מזימין!

143. גירסת השיטה מקובצת.

144. גירסת רש"י.

145. גירסת הגר"א.

146. בגמרא מוכח שמדובר שיש לו חטאת או עולה בבית, ולפיכך אמר רבי מאיר [החולק על משנתנו] שגמר ואמר על חטאת או עולה שיש לו בבית.

ומובנת הגהת השיטה מקובצת [אות טז] ברש"י שמדובר שהיתה חטאת עומדת לפניו, ובכל זאת לא נתפסת התמורה כיון שלא אמר "זו". וכן משמע מדיוק לשון הרמב"ם בפירוש המשנה [המובא בפנים]: עד שיהא "ידוע